

Kunnskapsgrunnlaget for Økonomiplan 2026 – 2029

Hovedtrekk.....	3
Kunnskapsgrunnlaget.....	4
Rammebetingelser	5
Kommuneplanens samfunnsdel	6
Utfordringer i kommunesektoren	9
Særskilte utfordringer for Bamble 2026-2029	11
Kommunalområdene	13
Befolkningsutvikling og demografi	16
Økonomisk status og utvikling	21
Vedlegg.....	33

Hovedtrekk

Bamble kommune står foran en krevende planperiode der økonomiske rammer, demografiske endringer og økte krav til tjenester tvinger fram nye prioriteringer og måter å jobbe på. Dette kunnskapsgrunnlaget gir et samlet bilde av utviklingstrekk, utfordringer og strategiske veivalg som må ligge til grunn for arbeidet med økonomiplanen 2026–2029 – og for å følge opp kommuneplanens samfunnsdel. Målet er å sikre en bærekraftig utvikling av kommunen innenfor realistiske økonomiske og organisatoriske rammer.

Bamble kommune går inn i planperioden 2026–2029 med store og sammensatte utfordringer. Økonomisk står kommunen i en krevende situasjon preget av høye driftskostnader i tjenestene, betydelig lånegjeld som følge av store investeringer de senere årene, og økte rente- og prisnivåer som følge av økonomiske konjunkturer. Samtidig endres alderssammensetningen i Bamble seg raskere enn for landet ellers, og innbyggerne stiller stadig høyere krav til tjenestene kommunen leverer. I denne konteksten er det avgjørende med stram økonomisk styring, helhetlig prioritering og tydelig retning for utviklingen av tjenestetilbudet.

Dette kunnskapsgrunnlaget er utarbeidet som støtte til arbeidet med økonomiplan 2026–2029, og skal danne grunnlaget for en realistisk og strategisk prioritering av ressurser. Det skal også bidra til å følge opp mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel, som er vedtatt nå i 2025. Samfunnsdelen peker ut fem hovedsatsningsområder for utviklingen for Bamble, med tilhørende delmål og strategiske grep. For å kunne realisere disse målene innenfor et stramt økonomisk handlingsrom, må kommunen ta krevende, men nødvendige valg – både i form av investeringer, strukturtilpasninger og tjenesteomlegginger.

Kunnskapsgrunnlaget skal gi et helhetlig bilde av hvor Bamble kommune står i dag og hvilke grep som må tas for å styre kommunen trygt og bærekraftig gjennom de kommende årene.

Kunnskapsgrunnlaget peker på ti særskilte områder som krever økt oppmerksomhet og politisk håndtering i kommende økonomiplanperiode:

1. **Kommuneøkonomien i en ny virkelighet** – behov for bærekraftig økonomistyring og stram prioritering av drifts- og investeringsbudsjettene.
2. **Demografisk utvikling og tjenestetilpasning** – tilpasning av tjenestestruktur til færre barn og flere eldre, samt behov for økt kapasitet i helse og omsorg.
3. **Handlingsrom og prioritering**– helhetlige vurderinger av tjenesteproduksjon og struktur, herunder skole- og barnehageutredning og arealeffektivitet.
4. **Kompetanse, rekruttering og tjenesteinnovasjon** – mangel på fagpersonell og behov for robuste fagmiljøer, samarbeid og ny organisering.
5. **Digitalisering og effektivisering** – strategisk bruk av digitale verktøy for å oppnå bedre tjenester og redusere kostnader.
6. **Samfunnssikkerhet og beredskap** – økte krav til beredskap som følge av sikkerhetssituasjonen, klimaendringer og sårbar infrastruktur.
7. **Klima og energiberedskap** – utslippskutt, tilpasningstiltak og trygg energiforsyning, særlig for industri og kommunale tjenester.
8. **Utenforskap og levekårsutfordringer** – forebygging av barnefattigdom og utenforskap med målrettet innsats for barn, unge og innbyggere i sårbare livssituasjoner.
9. **Samarbeid og lokaldemokrati** – styrket samspill med frivillighet, næringsliv og innbyggerne for å utvikle gode lokalsamfunn.
10. **En smidig og samkjørt organisasjon** – behov for profesjonell ledelse, helhetlig styring og en organisasjon som fremstår som ett lag.

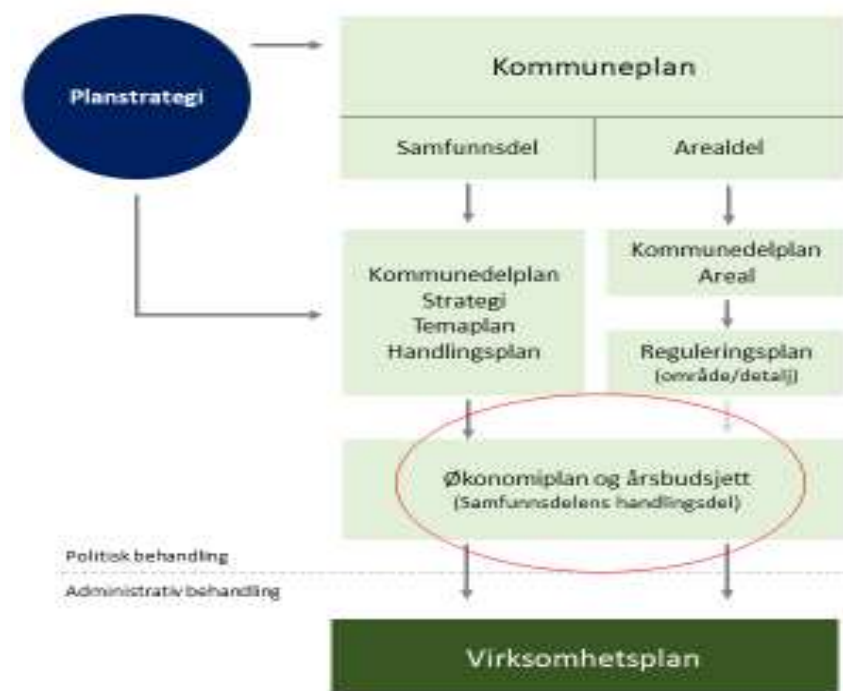
Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget er et sentralt element i Bamble kommunes strategiske styring og utgjør startpunktet for arbeidet med økonomiplan og årsbudsjett. Det gir en oppdatert situasjonsbeskrivelse av kommunen og peker på samfunnsendringer og utviklingstrekk som vil påvirke årene fremover.

Formålet er å gi et helhetlig bilde av kommunens muligheter, forutsetninger og utfordringer, som grunnlag for kommunedirektørens forslag til prioriteringer de neste fire årene. Dette er en direkte oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel og en sentral forutsetning for økonomiplanen 2026–2029.

Dokumentet bygger på analyser av demografi, økonomi, tjenestebehov, arbeidsmarked, klima og miljø, kombinert med faglige vurderinger og erfaringer fra kommunens tjenesteområder. Vurderingene har et langsiktig perspektiv, der nye tiltak må prioriteres opp mot eksisterende tjenestetilbud for å sikre kostnadseffektivitet og riktig tjenestenivå.

For å møte fremtidens krav er tett samarbeid mellom folkevalgte og administrasjon avgjørende. Et solid kunnskapsgrunnlag styrker langsiktig planlegging, fremmer bærekraftige løsninger og bidrar til at ressursene brukes målrettet der behovet er størst.

Rammebetingelser

Kunnskapsgrunnlaget for 2026–2029 gjennomgår de rammebetingelsene som legger føringer for Bamble kommunes virksomhet. Dette er ytre forhold – økonomiske, juridiske og faglige/etiske – som setter krav til og begrenser kommunens handlefrihet.

Som myndighetsutøver, demokratisk arena, tjenesteprodusent og samfunnsutvikler skal kommunen ha rammebetingelser som gjør det mulig å ivareta lovpålagte oppgaver og lokale behov. Rammestyring er statens hovedprinsipp for styring av kommunesektoren, og gir kommunene økonomisk og juridisk handlingsrom til å tilpasse tjenester til lokale forhold.

Bamble kommune skal levere tjenester innenfor gitte økonomiske, miljømessige og samfunnsmessige rammer og utnytte eksisterende infrastruktur. Tjenestenes omfang og innretning skal tilpasses innbyggernes behov, som endrer seg over tid. Oppdaterte kunnskapsgrunnlag og planer er derfor avgjørende for å sikre relevant og bærekraftig tjenesteyting.

Økonomiplanen konkretiserer hvordan Bamble kommune skal prioritere tiltak og disponere ressurser de neste fire årene. Den er kommunens viktigste styringsverktøy for å balansere dagens behov med langsiktige mål, og knytter kommuneplanens mål og strategier til konkrete tiltak og budsjетtrammer. Planen bidrar til helhetlig styring, bærekraftig økonomi og effektiv ressursbruk. Gjennom årlig rullering får kommunen fleksibilitet til å justere kursen når forutsetninger eller behov endres.

Kommuneplanens samfunnsdel

Sammen skaper vi inkluderende og attraktive lokalsamfunn

Kommuneplanens samfunnsdel er Bamble kommunes overordnede styringsdokument og viser hvordan vi ønsker å utvikle lokalsamfunnet i årene fremover. Den angir prioriteringer, langsiktige mål og strategier som gir retning både for politiske beslutninger og for det daglige arbeidet i kommunen.

Samfunnsdelen ble utarbeidet i perioden 2024–2025 gjennom en bred prosess med innspill fra innbyggere, næringsliv, frivillighet og kommunens egne ansatte. Kommunestyret vedtok planen i 2025. Den skal ligge til grunn for alle øvrige kommunale planer og prioriteringer i planperioden og er dermed et felles fundament for styring og utvikling både på kort og lang sikt.

Som del av planarbeidet ble det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som gir en samlet oversikt over kommunens situasjon, utfordringer og utviklingstrekk. Dette ble vedtatt av kommunestyret i mai 2024 som «[Kommuneplangrunnlag for kommunestyreperioden 2025-2027](#)»,

og danner et faktabasert grunnlag for de valgene kommunen står overfor.

Visjonen for planperioden er:

Sammen skaper vi inkluderende og attraktive lokalsamfunn.

Denne visjonen uttrykker et ønske om at Bamble skal være et sted der alle innbyggere, uavhengig av bakgrunn og livssituasjon, opplever trygghet, tilhørighet og utviklingsmuligheter. For å virkeliggjøre visjonen er det definert fem satsingsområder som peker ut retningen for innsatsen de kommende årene.

Alle satsingsområdene er tverrsektorielle og gjelder for hele kommunen. Det betyr at vi må arbeide helhetlig og koordinert på tvers av kommunale tjenester og i samarbeid med innbyggere, næringsliv og frivillighet for å oppnå ønsket utvikling.

Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel i øvrige planer og vedtak

Kommuneplanens samfunnsdel legger premissene for alle øvrige planer og politiske vedtak i kommunen. Temaplaner og sektorplaner konkretiserer målene innenfor ulike områder, og økonomiplanen viser hvordan langsiktige mål skal omsettes til prioriterte tiltak og ressursbruk.

Økonomiplanen rulleres årlig sammen med budsjettbehandlingen og utgjør sammen med årsbudsjettet handlingsdelen av kommuneplanen. Dette sikrer at tiltakene er oppdaterte og gjennomførbare i lys av kommunens økonomiske situasjon.

For å følge opp utviklingen rapporterer kommunen jevnlig på gjennomføring av mål og strategier i tertial- og årsrapporter. Dette gir både administrasjonen og politiske organer et godt beslutningsgrunnlag for å vurdere måloppnåelse, justere kursen og sikre en bærekraftig utvikling.

Langsiktige mål - Slik vil vi ha det i Bamble

De fem satsingsområdene med tilhørende langsiktige mål ble vedtatt av kommunestyret i februar 2025. Strategier for gjennomføring i valgperioden er utdypet i kommuneplanen og følges opp i økonomiplanen for 2026–2029.

Nærings- og arbeidsplassutvikling

- I Bamble er det tilgjengelig attraktive næringsarealer for ulike typer virksomheter, med minst mulig negative konsekvenser for klima, miljø og samfunn
- I Bamble er det godt tilbud på varierte arbeidsplasser og høy sysselsetting
- I «det grønne skiftet» er Bamble kommune en pådriver for bærekraftig næringsutvikling og fornybar energiproduksjon i regionen
- Bamble skal videreutvikles som en turistkommune med gode overnattingsmuligheter på hotell, campingplasser og gjestehavner

Attraktiv for unge innbyggere

- Bamble har økt tilflytting av unge og barnefamilier
- Bamble har trygge barnehager og skoler med godt oppvekstmiljø og fremtidsrettet opplæring
- I Bamble er det sentra med urbane kvaliteter, attraktive møteplasser for unge, varierte kultur- og fritidstilbud og god tilgang på friluftsområder

Omstilling og nyskaping

- Bamble har kommunale tjenester tilpasset framtidig tjenestebehov, demografi og økonomiske rammer
- Bamble kommune reduserer utenforskap, sosial ulikhet og bidrar til at innbyggerne mestrer egne liv gjennom forebyggende arbeid og aktiv bistand
- Bamble kommune er en attraktiv arbeidsgiver med fokus på kompetanse og innovasjon
- Bamble kommune samarbeider med innbyggere, næringsliv og frivillige om utvikling av kommunen.
- Bamble kommune beskytter befolkningen og samfunnsverdiene gjennom sitt arbeid med samfunnssikkerhet

Variert boligtilbud

- Bamble kommunes boligpolitikk bidrar til gode og varierte boligtilbud og bomiljøer for alle
- I Bamble er det et variert tilbud av leiligheter og mindre boenheter for førstegangsetablerere
- I Bamble er det tilstrekkelig tilgang på boliger tilpasset eldre med nærhet til servicetilbud, tjenester og møteplasser, og som legger til rette for å ta ansvar for eget liv

Natur, klima og miljø

- Bamble kommune forvalter verdifull natur i et langsiktig perspektiv som sikrer naturmangfold og bærekraftige økosystemer
- Bamble kommune utvikles mot et lavutslippssamfunn og bidrar til utslippsreduksjoner i tråd med nasjonale mål
- Bamble kommune har fjord- og kystområder, innsjøer og vassdrag med god miljøtilstand og som er tilrettelagt for et aktivt friluftsliv

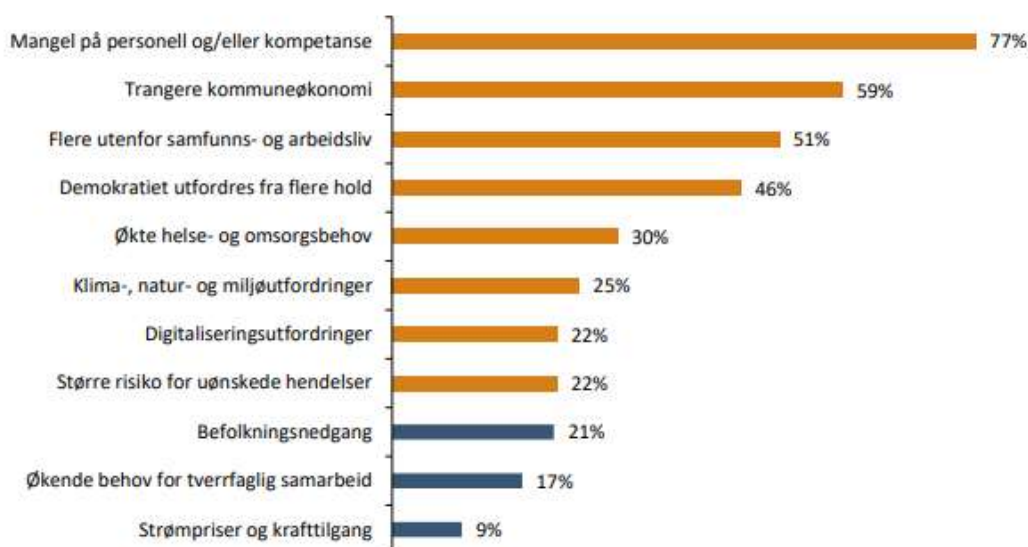
Utfordringer i kommunesektoren

KS peker på flere spesifikke utfordringer som skal løses for kommunesektoren fremover og krever oppmerksomhet og handling for å sikre en robust og bærekraftig kommunesektor som kan møte innbyggernes behov.

- En aldrende befolkning vil øke behovet for helse- og omsorgstjenester.
- Trangere økonomi krever tøffere prioriteringer, spesielt med tanke på høy inflasjon og økte renter.
- Flere står utenfor samfunns- og arbeidsliv, noe som krever tiltak for inkludering.
- Klima-, natur-, og miljøutfordringer tiltar og krever bærekraftige løsninger.
- Ulik fart og kraft i digitaliseringen kan føre til ulikheter i tjenestetilbudet.
- Større risiko for uønskede hendelser krever styrket beredskap.
- Demokratiet utfordres fra flere hold, og det er behov for å styrke det lokale selvstyret.
- Vedvarende mangel på personell og kompetanse er en utfordring for å opprettholde kvaliteten på tjenestene.

[Menonrapport 2023 - Variasjon i kommunesektorens utfordringer](#) har spurt kommunene om hvilke utfordringer kommunene selv opplever:

Figur 3-1 Andel av kommuner som har nevnt ulike utfordringer*

*Kategorier som kan knyttes til utfordringer nevnt i debatheftet er markert i oransje. N = 238. Kilde: Kommuners svar på KS' debathefte, bearbeidet av Menon Economics.

Innen temaet omstilling og mobilisering av ressurser fremhever kommunene kompetanse og kapasitet, motstand mot endring og manglende felles forståelse, kapasitet til omstilling, kommuneøkonomi og mange lovpålagte oppgaver og krav som noen av de største barrierene for raskere omstilling. Kommunene har samtidig pekt på en rekke ulike muligheter for å mobilisere internt i egen organisasjon og med eksterne utenfor organisasjonen. En rekke av mulighetene som nevnes faller inn under kommunenes muligheter for å mobilisere internt i egen organisasjon; for eksempel bedre arbeids-/oppgavefordeling, heltidskultur og reduksjon i sykefravær. Samtidig oppgir over halvparten av kommunene økt eller fortsatt samarbeid med frivillighet og innbyggere som en mulighet.

[KS påpeker at 2024 ble et av de svakeste årene for kommuneøkonomien på flere tiår.](#)

Utviklingen i kommuneøkonomien nasjonalt viser en økende ubalanse mellom inntekter og utgifter. Over halvparten av kommunene hadde underskudd i 2024, og mange måtte bruke av disposisjonsfondene for å opprettholde tjenestenivået. Samtidig har investeringene vært høye og i stor grad lånefinansiert, noe som har ført til økt gjeldsbelastning og høyere rentekostnader.

Flere kommuner har nå begrenset økonomisk handlingsrom, og behovet for prioritering og stram økonomistyring er økende. Utviklingen understreker nødvendigheten av realistisk budsjettering, langsiktig planlegging og god balanse mellom drift, investeringer og bufferkapital. Kommuneøkonomien forventes å være krevende også i årene fremover, og det vil være nødvendig å vurdere både tjenesteomfang, organisering og investeringsnivå i lys av det samlede økonomiske handlingsrommet.

Særskilte utfordringer for Bamble 2026-2029

Kommunedirektøren vil ta opp særskilte utfordringer, utviklingstrekk og muligheter som bør prioriteres i tiden fremover. Noen utviklingstrekk har vi liten mulighet til å påvirke, mens andre utviklingstrekk kan kommunen selv påvirke. Felles for disse er at dette er forhold som får betydning for prioriteringene i kommende budsjett og økonomiplan.

1 Kommuneøkonomien i en ny virkelighet

Kommuneøkonomien i Norge er under sterkt press, og 2024 ble et av de svakeste regnskapsårene på flere tiår. Bamble er blant kommunene som merker dette tydelig. Redusert økonomisk handlingsrom skyldes en kombinasjon av lavere skatteinntekter, høyere rentenivå, prisvekst og økte forventninger fra innbyggere og statlige myndigheter. I tillegg utfordres økonomien av høye investeringskostnader og økende driftsutgifter. For Bamble betyr dette at kommende økonomiplan må preges av tydelige prioriteringer og tiltak som sikrer bærekraftig tjenesteutvikling. Tverrkommunalt samarbeid om drift, investeringer og tjenesteproduksjon med nabokommuner bør vurderes som et virkemiddel for å redusere kostnader og sikre riktig tjenestenivå.

2. Demografisk utvikling og tjenestetilpasning

Selv om kommunen forventer svak befolkningsvekst, vil andelen barn og unge synke, mens antallet eldre og personer med omfattende hjelpebehov vil øke markant. Dette endrer premissene for planlegging og drift av barnehager, skoler og helsetjenester. Tjenester som tidligere har hatt stabilt innhold og struktur må nå vurderes med nye øyne. Kommunen må planlegge for differensierte boformer, styrket hjemmetjeneste, satsing på forebygging og tidlig innsats. Økt bruk av teknologi, smartere organisering og tilrettelegging for lengre liv i eget hjem vil være avgjørende.

3. Økonomisk handlingsrom og prioritering

For å sikre økonomisk bærekraft må Bamble gjennomføre målrettede innsparinger. Det innebærer å ta vanskelige valg om hvilke tjenester som skal videreføres, styrkes, effektiviseres eller avvikles. Skole- og barnehagestrukturen må vurderes helhetlig før det planlegges nye investeringer. Videre må kommunen tenke nytt om arealbruk, sambruk og etterbruk av bygg, og sikre at investeringer støttes av realistiske drifts- og bemanningsplaner. Tjenestetilbudet må tilpasses både økonomiske rammer og befolkningsbehov. Samarbeid med nabokommuner om felles investeringer og driftsløsninger kan bidra til mer kostnadseffektiv ressursbruk.

4. Kompetanse, rekruttering og tjenesteinnovasjon

Mangel på arbeidskraft og høye krav til kompetanse er en nasjonal utfordring – og særlig merkbart i helse- og omsorgstjenestene. Bamble må styrke arbeidet med å utvikle og beholde egne ansatte, bygge robuste fagmiljøer og vurdere nye organisasjonsformer som gir fleksibilitet og kvalitet. Det bør satses på kompetanseløft, lærlingeordninger, videreutdanning og tettere samarbeid med nabokommuner for å sikre tilgang på nødvendig personell, dele fagressurser og utvikle felles kompetansetiltak. Innovasjon i tjenesteproduksjonen blir sentralt.

5. Digitalisering og effektivisering

Digital transformasjon gir nye muligheter for å møte krav om kvalitet og effektivitet. Overgang til skybaserte løsninger, kunstig intelligens og automatisering kan bidra til smartere tjenester og bedre ressursutnyttelse. Dette krever investeringer, endringsledelse og

kompetanseutvikling. Kommunens deltakelse i regionale samarbeid som ITG og DIGITV muliggjør felles løsninger, gevinstrealisering og standardisering. Samtidig må innføring av nye løsninger skje med utgangspunkt i brukernes og ansattes behov.

6. Samfunnssikkerhet og beredskap

Bamble er vertskommune for store industrivirksomheter og kritisk infrastruktur. Det gjør kommunen særlig sårbar for naturhendelser, klimarelaterte utfordringer og andre uforutsette hendelser. Beredskapen må styrkes gjennom oppdaterte risiko- og sårbarhetsanalyser, forbedrede beredskapsplaner og tettere samarbeid med industri, nabokommuner og nasjonale aktører. Kommunens evne til å opprettholde tjenester under kriser er avgjørende for innbyggernes trygghet.

7. Klimaomstilling og energiberedskap

Bamble skal være en del av den nasjonale og globale klimaomstillingen. Reduksjon av klimagassutslipp og klimatilpasning må prioriteres, både i kommunal virksomhet og i samarbeid med næringsliv og innbyggere. Energieffektivisering, lokal energiproduksjon, bruk av fornybare kilder og tiltak for å sikre forsyningssikkerhet blir viktig. Det må investeres i løsninger som reduserer sårbarhet og sikrer energiberedskap i kritiske bygg og tjenester.

8. Utenforskap og levekårsutfordringer

Mange innbyggere i Bamble står i fare for å falle utenfor arbeidsliv og samfunnsdeltakelse. Barnefattigdom, lav utdanning, unge uføre og psykiske helseutfordringer krever en helhetlig innsats. Forebygging, inkludering og tidlig innsats må styrkes. Tverrfaglig samarbeid, gode overganger mellom tjenester og fokus på sosiale ulikheter er viktig for å gi flere barn og unge en reell mulighet til utdanning, arbeid og et godt liv.

9. Samarbeid og lokaldemokrati

Et velfungerende lokaldemokrati krever tillit, involvering og god samhandling. Kommunens rolle som samfunnsutvikler styrkes gjennom aktiv dialog med innbyggere, næringsliv, frivillighet og folkevalgte. Bamble har en sterk frivillig sektor som må støttes og brukes aktivt. Næringsstrategien gir et godt grunnlag for samarbeid med næringslivet, selv om kapasiteten er redusert. Transparens og gode prosesser er avgjørende for å skape legitimitet og engasjement.

11. En smidig og samkjørt organisasjon

For å møte komplekse utfordringer og høy endringstakt må Bamble kommune utvikle en organisasjon som er fleksibel, profesjonell og helhetlig. God ledelse, tverrfaglig samarbeid, felles forståelse av mål og strukturert forbedringsarbeid blir avgjørende. Ledere må støttes i sitt ansvar for prioriteringer, medarbeiderutvikling og organisasjonskultur. Brukerne må møte en helhetlig kommune, hvor tjenester henger sammen og oppleves relevante og tilgjengelige. Organisasjonsutviklingen bør også ses i sammenheng med muligheter for å bygge mer robuste strukturer gjennom samarbeid med nabokommuner.

Kommunalområdene

Kommunens utfordringer påvirker de ulike kommunalområdene på forskjellige måter. Nedenfor gis en gjennomgang av hvordan dette kommer til uttrykk for hvert enkelt område.

Samfunn

Klima, energi og miljø er førende for samfunnsutviklingen i Bamble og påvirker alle fagområder. Strengere nasjonale krav og endringer i rammebetingelser gjør at kommunen må tilpasse både planlegging og tjenesteutvikling. Arbeidet med ny kommuneplan og arealdel er et av de viktigste utviklingsprosjektene i perioden og skal legge rammer for langsiktig utvikling. Planprogrammet behandles høsten 2025 og gir premisser for videre utredninger, blant annet innen naturmangfold og alternative energikilder. De skjerpede kravene til arealdisponering stiller høyere krav til prioritering av arealer og grundige økonomiske vurderinger ved konsekvensutredninger.

Bamble deltar i regionalt samarbeid om nytt renseanlegg i Grenland for å møte krav om rensing av organisk stoff fra 2028 og nitrogen fra 2030. Konseptvalgutredningen anbefaler ett felles anlegg med utslipp til Langesundsfjorden. I 2025–2026 pågår arbeid med valg av tomt, organisering og forprosjekt. Prosjektet innebærer store investeringer og behov for administrative ressurser, men redusert MVA-sats og foreslåtte endringer i avskrivningsregler kan bidra til å dempe gebyrveksten og gi mer forutsigbar finansiering.

Kommunens eiendomsstrategi fra 2024 gir retning for framtidig forvaltning av bygg og arealer. Strategien legger vekt på reduksjon av bygningsmasse, energieffektivisering og bedre utnyttelse av eksisterende bygg. En mulig overføring av eiendommer fra Grenland Havn IKS må vurderes i lys av strategien og kommunens langsiktige behov, med vekt på økonomiske og driftsmessige konsekvenser.

Innen kulturarbeidet pågår utvikling av en ny temaplan som skal samordne mål og tiltak for kultur, idrett og frivillighet. Planen skal ivareta kulturens egenverdi og samtidig bidra til å møte kommunens sosiale og demografiske utfordringer. Leieavtalen for biblioteket utløper i 2028 og må vurderes gjennom anbudsprosess i god tid.

Samfunn har ansvar for flere innsparringsprogrammer og vurderer både effektivisering og økte gebyrinntekter. Tiltakene må balanseres mot lovpålagte oppgaver og risiko for svekket kvalitet eller omdømme.

Velferd

Helsetjenesten står foran betydelige utfordringer og behov for prioritering. Demografiske endringer gir en kraftig økning i antall eldre, særlig over 90 år, og flere vil ha demens. Kapasiteten på institusjonsplasser og boliger med heldøgns bemanning er allerede presset, noe som gjør at mange med omfattende omsorgsbehov bor hjemme lenger.

Samtidig legges det mer ansvar på kommunene gjennom ny samarbeidsavtale i Helsefelleskapet Telemark. Flere pasienter skrives tidligere ut fra sykehus, ofte med komplekse behov og krav til avansert pleie og teknisk utstyr. Dette gir økte kostnader til «overliggerdøgn» og behov for høyere kompetanse og kapasitet lokalt.

Kommunalområdet bruker i dag mer ressurser per innbygger enn sammenlignbare kommuner, men må likevel kutte kostnader. Innsparinger krever smartere organisering, forebygging og bruk av velferdsteknologi, uten å gå på bekostning av kvalitet og brukernes

trygghet. Det må vurderes hvilke tjenester kommunen skal tilby selv, og hva som eventuelt kan løses på andre måter.

Rekruttering og kompetanse blir avgjørende. Velferdsområdet jobber med tiltak for å beholde og rekruttere ansatte, redusere sykefravær og organisere arbeidet mer fleksibelt.

For å møte behovsveksten må kommunen utvikle mer differensierte boformer, som tilpassede boliger og bofellesskap med fleksibel bemanning. Dette kan avlaste institusjonene og gi flere mulighet til å bo trygt hjemme. Samtidig må tjenestemodeller fornyes med hverdagsrehabilitering, forebyggende hjemmebesøk og tverrfaglige team.

Store investeringer som nytt omsorgssenter i Vest-Bamble og planlagt utvidelse av Bamble Helsehus vil gi økt kapasitet, men også økte driftskostnader. Prosjektene må vurderes nøye opp mot kommunens økonomiske handlingsrom og planlegges med helhetlig finansiering og bemanning.

Det er viktig å avklare forventninger til tjenestenivå og synliggjøre hva kommunen kan tilby. En tydelig tjenesteveiviser skal bidra til å informere innbyggere og politikere om muligheter og begrensninger i fremtidens helse- og omsorgstjenester.

Utviklingen av nye boformer og tjenestemodeller må ses i sammenheng med kommunens økonomiske bæreevne og kapasitet til å rekruttere og beholde kvalifisert personell. Det er avgjørende at nye løsninger ikke bare er faglig gode, men også økonomisk og organisatorisk gjennomførbare over tid.

Oppvekst

Barnetallet i Bamble har vært synkende over tid, og prognoser viser at denne utviklingen vil fortsette. Ifølge SSB vil antall barn i barnehagealder (1–5 år) gå ned fra 628 i 2025 til 611 i 2029, før det gradvis øker igjen. Selv med lavere barnetall forventes det ikke betydelige endringer i behovet for barnehageplasser, blant annet fordi barn født i desember får rett til plass og det på sikt kan bli rett til barnehageplass fra fylte ett år. Antall ansatte justeres årlig etter hvor mange barn som faktisk har plass.

For grunnskolen er nedgangen større. SSB anslår at antall elever faller fra 1541 i 2025 til 1493 i 2029. Våre egne beregninger viser en reduksjon på 112 elever, fordelt ulikt mellom skolene. Med dagens tilskudd per elev (85 889 kroner i 2025/26) vil dette alene redusere skolenes budsjettammer med om lag 11 millioner kroner i planperioden. Nedgangen gir imidlertid ikke tilsvarende reduksjon i antall elevgrupper, og dagens skolestruktur gjør det vanskelig å hente ut hele innsparingspotensialet. Foreløpig er det kun Bamble ungdomsskole som kan redusere antall grupper i perioden.

Samtidig øker behovet for tilrettelegging for barn med diagnoser og særskilte behov i både barnehager og skoler. Ungdata-undersøkelsen viser også bekymringsfulle utviklingstrekk knyttet til rus og ungdomsmiljø.

Barnehager og skoler er sterkt lovregulert, både når det gjelder innhold, bemanning, kompetanse og krav til trygt og inkluderende miljø. For å sikre et likeverdig tilbud må kommunen vurdere om dagens struktur er best tilpasset framtidige behov. Statlige føringer legger stor vekt på tidlig innsats og forebyggende arbeid, og dette følges opp gjennom Bambles egne planer og i barneverntjenesten. Forebyggende tiltak kan gi betydelige gevinster over tid, selv om de ofte krever innsats her og nå.

Det er behov for å utvikle inkluderende praksis og varierte opplæringsarenaer som gir barn med spesielle behov både tilrettelegging og tilhørighet. Dette blir avgjørende for å møte de demografiske og sosiale utfordringene i årene som kommer.

Kommunedirektør

Kommunedirektørens staber støtter kommunedirektøren, ledergruppen og alle kommunens virksomheter. Området har en sentral rolle i å sikre god virksomhetsstyring og økonomisk kontroll gjennom robuste systemer, rutiner og kompetanse. Kommunen står foran store økonomiske utfordringer, med usikre rammer og krav til innsparinger. Dette krever tydelig strategisk styring, hyppige evalueringer og tilpasning av planarbeidet.

En viktig del av arbeidet fremover er oppfølging av kommunens innsparingsprogram. Stabene bistår med økonomiske analyser, utredninger og rapportering som grunnlag for politiske og administrative beslutninger. Arbeidet innebærer å identifisere områder med effektiviseringspotensial, følge opp tiltak på tvers av tjenesteområdene og sikre at innsparingsmål nås uten at lovpålagte tjenester svekkes.

Konkurransen om arbeidskraft gjør strategisk HR-arbeid viktig. Arbeidsgiverpolitikk, rekruttering og kompetanseutvikling for ledere og fagpersoner er sentrale satsinger. Det arbeides med en plan for strategisk kompetansestyring i samarbeid med fagforeningene, som skal kartlegge behov og utvikle tiltak for å møte nye krav.

Digital transformasjon påvirker hele organisasjonen. Økt digitalisering, bruk av kunstig intelligens og forventninger om sømløse tjenester krever god planlegging, endringsledelse og tilstrekkelige ressurser. Ny innbyggerportal lanseres høsten 2025 for å gi mer tilgjengelige tjenester, samtidig som det må tas hensyn til innbyggere med lav digital kompetanse.

Servicetorget er kommunens førstelinjetjeneste og må utvikles i tråd med endringer i tjenesteleveranser og innbyggernes behov. Effektiv kommunikasjon internt og eksternt blir stadig viktigere med økende krav til rask og forståelig informasjon.

Beredskap og forebygging får økt betydning, spesielt knyttet til klimaendringer, energiforsyning og sikkerhetspolitiske forhold. Kommunen må være forberedt på både akutte hendelser og langsiktige samfunnsutfordringer og utvikle helhetlige planer for å håndtere disse på en trygg og effektiv måte.

Befolkningsutvikling og demografi

Nasjonale befolkningsframskrivninger 2024

SSB kom med nye [Nasjonale befolkningsframskrivninger](#) i 2024. I de kommende tiårene viser hovedalternativet for de nasjonale framskrivingene (MMMM) lavere befolkningsvekst, sterk aldring av befolkningen og en større, mer etablert og eldre innvandrerbefolkning enn i dag.

I befolkningsframskrivingene viser fortsatt høy innvandring kommende år, som er særlig høy på grunn av krigen i Ukraina. Dette var også årsaken til høy innvandring i 2022 og 2023.

I tillegg til offisielle statistikker fra SSB har kommunen gode datakilder som Ungdata, folkehelseprofilen og kommunebarometeret som grunnlag i sine analyser.

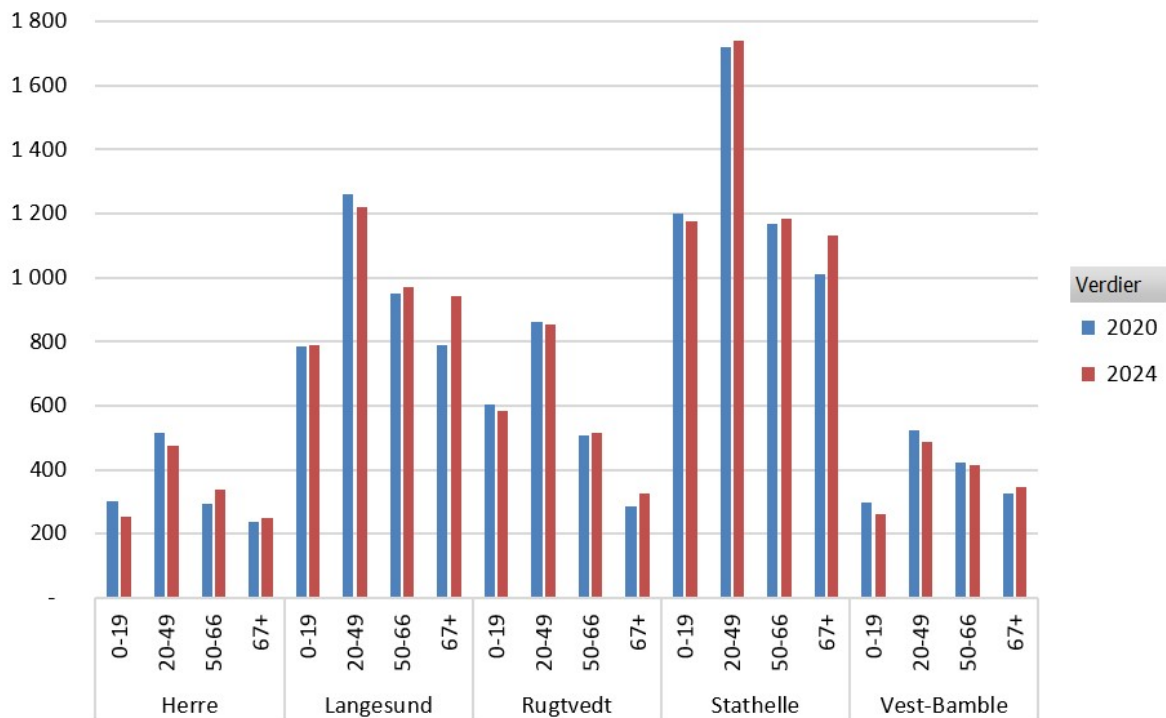
Den arbeidsdyktige delen av befolkningen i Norge forventes å øke de neste 10–15 årene, før det ventes en nedgang. Samtidig vil forsørgelsesraten – forholdet mellom personer i arbeidsfør alder og de som står utenfor arbeidsstyrken – øke. Dette innebærer at en mindre andel av befolkningen må bære en større del av det økonomiske og velferdsmessige ansvaret. Denne utviklingen representerer en betydelig utfordring for både stat og kommuner, og understreker behovet for langsiktig planlegging, effektiv ressursbruk og tilpasningsdyktige tjenester.

For å møte disse utfordringene må det iverksettes tiltak som bidrar til å styrke arbeidslinja og øke den samlede yrkesdeltakelsen i befolkningen. Det er særlig viktig å legge til rette for at flere eldre kan stå lenger i arbeid, og redusere utenforskap slik at grupper med lav arbeidsdeltakelse – som unge utenfor utdanning og arbeid, personer med nedsatt funksjonsevne og innvandrere – får bedre muligheter til å komme inn i arbeidslivet. En slik inkludering vil ikke bare styrke økonomien som helhet, men også bidra til økt sosial deltakelse og livskvalitet for den enkelte.

Kommunene, som har det operative ansvaret for mange velferdstjenester, vil spille en nøkkelrolle i omstillingsarbeidet. De må tilpasse tjenestene til lokale demografiske forhold, og utvikle løsninger som ivaretar innbyggernes behov. For å lykkes med dette kreves det både kompetanse, investeringer og samarbeid på tvers av sektorer.

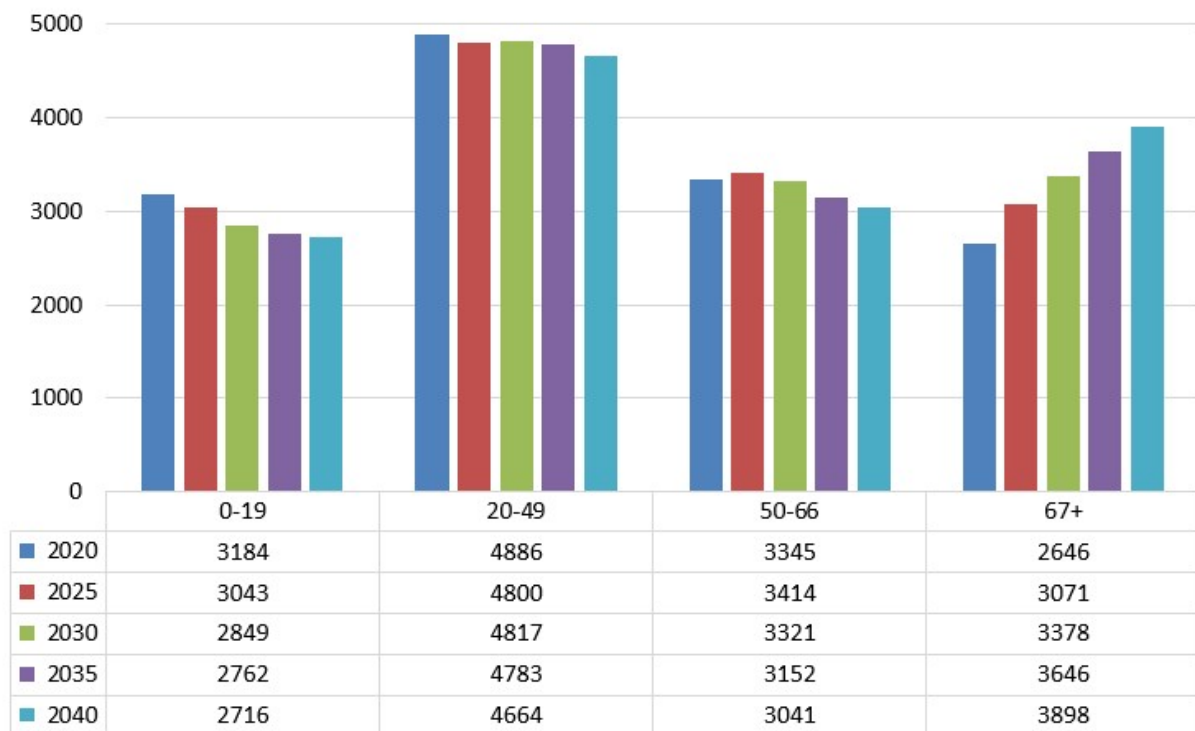
Befolkningsutviklingen i Bamble kommune

Bamble kommune opplever trenden med en nedgang i antall barn og unge, og en betydelig økning i antall eldre over 67 år i alle delene av kommunen. Fra 2020-2024 viser oppdaterte befolkningstall at økningen i antall 67+ år har vært sterkest i Langesund (19%), Stathelle (12%) og Rugtvedt (15%), mens reduksjonen i 0-19 år har vært sterkest i Vest-Bamble (-12%) og på Herre (-19%).

SSBs befolkningsframskriving fra juni 2024 for Bamble kommune viser at den demografiske utviklingen følger den nasjonale trenden, og at utfordringene knyttet til aldrende befolkning og endringer i alderssammensetning vil forsterkes i årene som kommer. I perioden fra 2020 til 2030 forventes det en markant nedgang i antall barn og unge: Antallet personer i aldersgruppen 0–19 år vil reduseres med 335 personer, tilsvarende en nedgang på 11 prosent. Samtidig ventes det en kraftig økning i antallet eldre: Antallet personer over 79 år vil øke med 732, noe som tilsvarer en vekst på hele 28 prosent. Til tross for disse store endringene i alderssammensetningen, vil det totale folketallet i kommunen forbli relativt stabilt. Ved inngangen til 2025 hadde Bamble 14 310 innbyggere, og prognosene tilsier at befolkningen vil holde seg på litt i overkant av 14 300 i årene fremover. Dette innebærer at veksten i antallet eldre i stor grad vil måtte dekkes innenfor en stabil, og til dels synkende, andel av den yrkesaktive befolkningen.

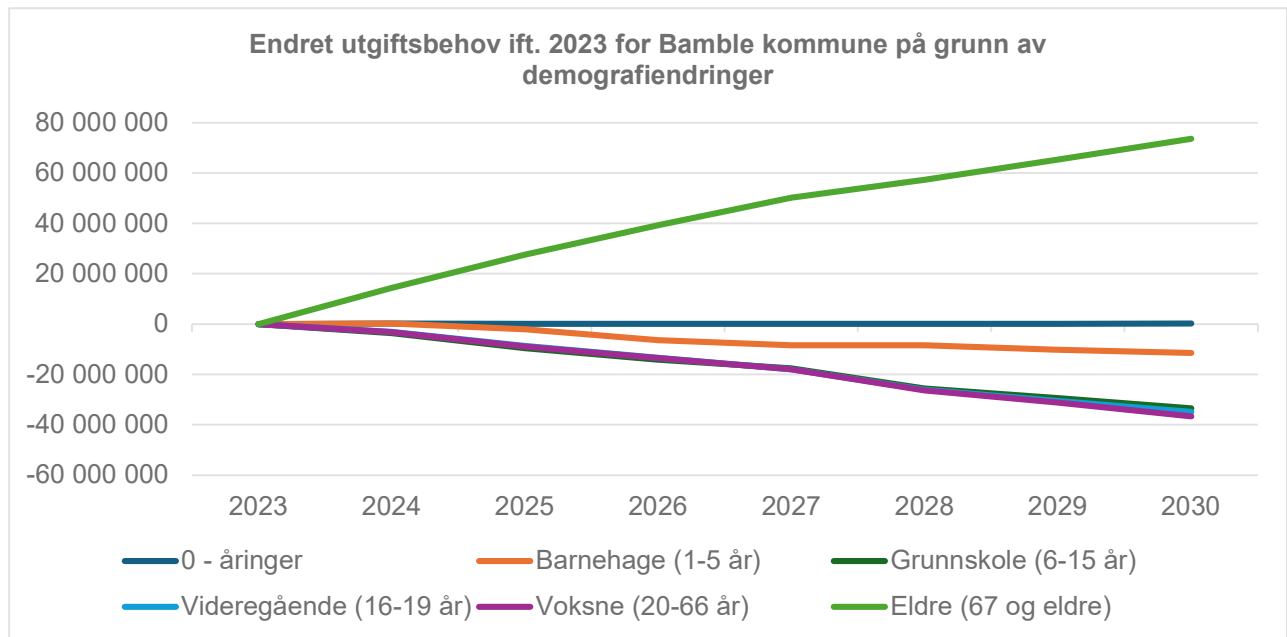
Denne utviklingen stiller store krav til planlegging, særlig innenfor helse- og omsorgssektoren, barnehage og skole, boligpolitikk og samferdsel. Samtidig understreker det viktigheten av å arbeide målrettet for å tiltrekke seg og beholde unge familier og arbeidsføre innbyggere. Det må også legges til rette for økt arbeidsdeltakelse blant dem som i dag står utenfor arbeidslivet. Teknologiske løsninger, smartere ressursbruk og nye samarbeidsformer vil være avgjørende for å møte behovene til en stadig eldre befolkning – uten at dette går på bekostning av kvalitet og tilgjengelighet i tjenestene.

Den nasjonale befolkningsveksten kommer i hovedsak i store, sentrale kommuner som opplever vekst med press på eksisterende infrastruktur, boligtilgang og offentlig tjenestetilbud. De aller fleste kommunene i landet kan ikke forvente vekst, mange kommuner møter utfordringen med en aldrende befolkning og nedgang i innbyggertallet. De større nabokommuner i vår region har hatt en vekst som Bamble ikke har vært en del av. Imidlertid bør forholdene kunne legges til rette for at Bamble får tatt del av denne veksten.

Siden 2020 er økningen på til sammen 249 innbyggere. Antall innbyggere fra Ukraina har økt fra 3 til 185 i perioden. De siste årene har Bamble hatt en positiv netto tilflytting til kommunen, mens trenden er en nedgang i antall fødsler og en økning i antall dødsfall.

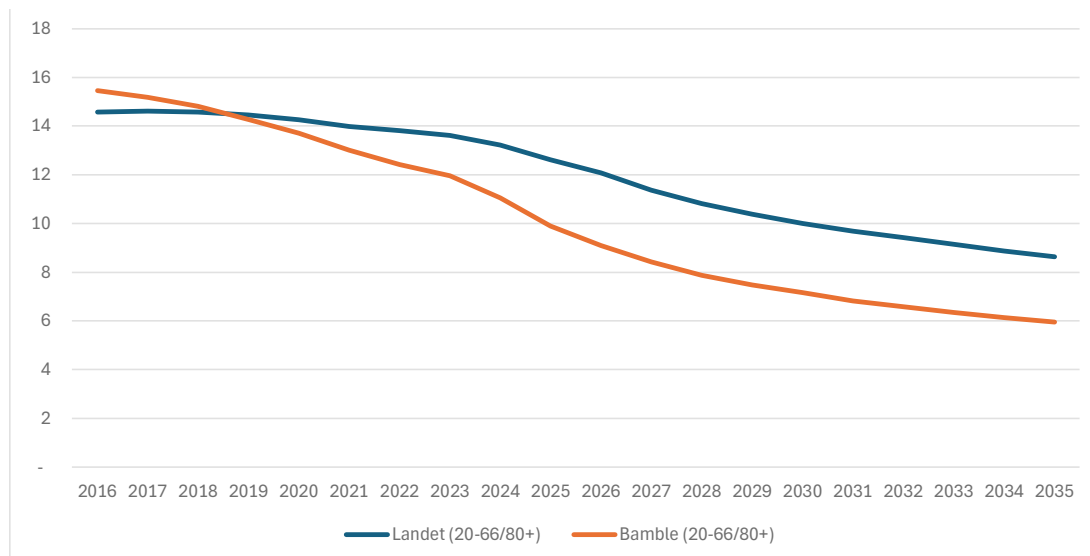
For å opprettholde og styrke befolkningsveksten i Bamble er det nødvendig med økt boligbygging. En aldrende befolkning fører til mindre husholdninger, noe som øker behovet for flere boliger – selv ved stabilt folketall. I dag utgjør eneboliger hele 74 % av boligmassen i Bamble, mens 65 % av husholdningene består av aleneboende og par uten barn. Dette skaper en ubalanse mellom boligtilbud og faktisk etterspørsel. Andelen eneboliger i Bamble er også betydelig høyere enn snittet i fylket.

Vi får færre i arbeid samtidig som vi får flere eldre

Behovet for å gjennomføre strukturelle endringer forårsakes først og fremst av at vi får stadig flere eldre og stadig færre yngre. Forsørgerandelen, det vil si forholdet mellom antall innbyggere i yrkesaktiv alder (20-66 år) og antall innbyggere over 80 år, viser en markert utvikling i perioden 2016 til 2035.

I 2016 hadde Bamble kommune over 15,5 i arbeidsfør alder (20-66 åringer) per innbygger 80 år og eldre. I 2025 er denne andelen redusert til 10, og den vil fortsette å synke til under 6 innen 2035. Det er en relativ reduksjon på over 60 %. Også landet har en betydelig reduksjon, med rett over 40 %. Utviklingen videre viser at frem mot 2050 vil andelen for Bamble synke videre – ned mot 4. Dette er ekstreme tall og vil stille enorme krav til hvordan man skal klare å opprettholde et tjenestetilbud til aldersgruppen over 80 år.

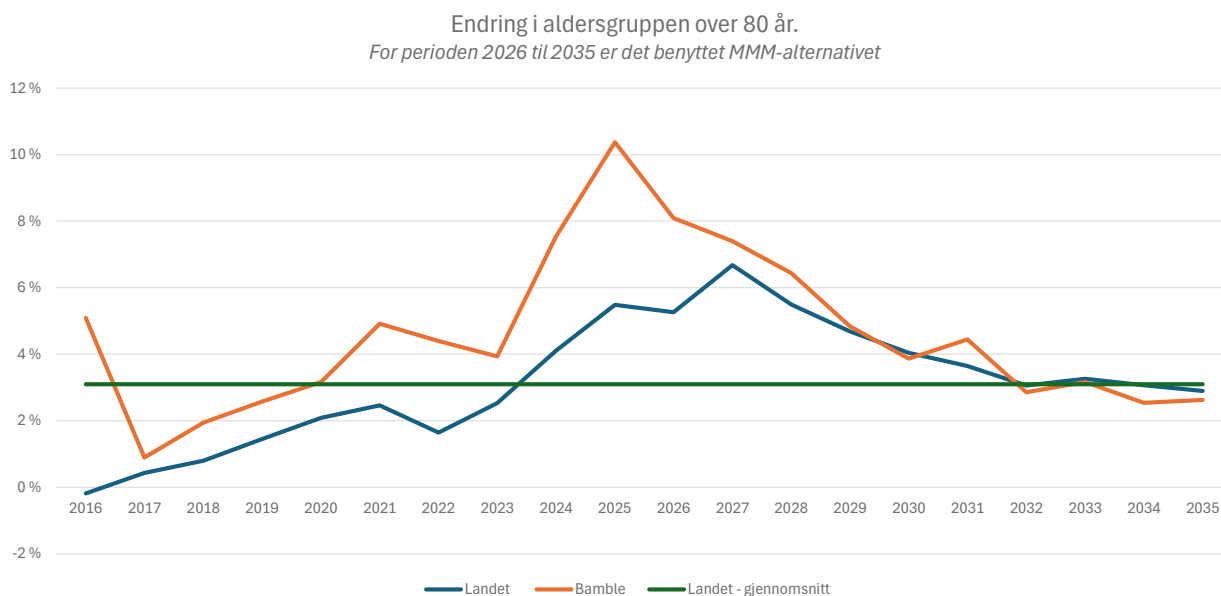

Figur 1 Forsørgerandel 80+ for Bamble og landet. Antall 20-66 åringer mot antall 80+ (MMM alternativet til SSB)

I 2016 hadde altså Bamble en høyere og mer «forsørgermessig» gunstig befolknings-sammensetning enn landet generelt. Fra og med 2019 har derimot utviklingen vært

annerledes for Bamble enn for landet generelt. Dette har flere konsekvenser. Kommunens generelle gjennomsnittsalder øker mer enn for landet. Ifølge SSB sitt middelalternativ vil forskjellen være betydelig i 2035 og omstillingsbehovet i Bamble større enn for gjennomsnittskommunen.

Hvis vi sammenligner andelen i aldersgruppa 0-15 år med andelen 80 år og eldre, viser denne nøyaktig samme utvikling. I 2016 var det 4,5 ganger flere 0-15 åringer enn innbyggere 80 år og eldre. I er denne andelen sunket til 2,8 for Bamble. Utviklingen videre frem mot 2035 er at den vil synke videre og godt under 2.

Figur 2 Endringer per år aldersgruppen 80+ 2016 til 2035 for Bamble kommune, landet og gjennomsnittlig for landet i perioden

Figuren ovenfor viser en interessant utvikling. Den grønne linjen viser landsgjennomsnittlig vekst antall 80 + for hele perioden. Frem til 2020 lå Bamble (oransje linje) under denne. Men spesielt for årene 2024 og 2025 er veksten i antall 80+ svært stor. Veksten fra 2024 er på 10 %. I 2016 hadde kommunen totalt 550 innbyggere over 80 år. I 2025 er dette antallet økt til 829 og vil være rundt 1330 i 2035.

Økonomisk status og utvikling

Kommunens økonomiske status og prognoser fremover gjennomgås i årsregnskapene, driftsrapportene og i økonomiplanen. Det utarbeides ikke egen budsjettprognose i kunnskapsgrunnlaget, men det gis en oppdatert oppsummering av status etter regnskapet 2024 og driftsrapporten for 1. tertial. Driftsrapporten pr. august 2025 utarbeides av administrasjonen og legges frem for kommunestyret i forkant av økonomiplan og behandles i kommunestyret 30.10.25.

Overordnede økonomiske trender

Også Bamble kommunes økonomi påvirkes av nasjonale og internasjonale økonomiske trender, samt regjeringens politikk ovenfor kommunesektoren.

Norges bank la frem [Pengepolitisk rapport 2/2025 \(norges-bank.no\)](https://www.norges-bank.no/medie/nyheter/2025/06/pengepolitisk-rapport-2-2025) i juni. Norsk økonomi har moderat vekst og er nær normal kapasitetsutnyttning, men påvirkes av økende usikkerhet internasjonalt. Handelspartnerne har svakere vekstutsikter, og økte tollsatser kombinert med geopolitiske spenninger kan gi uforutsigbare effekter på handel og priser. Prisveksten i Norge har avtatt raskere enn ventet, men ligger fortsatt over målet på 2 prosent. Arbeidsledigheten har økt noe fra et lavt nivå, og utviklingen i arbeidsmarkedet er noe svakere enn tidligere anslått. Prognosene peker mot moderat økonomisk vekst de neste årene, gradvis lavere inflasjon og et arbeidsmarked som stabiliserer seg på nivåer tilsvarende før pandemien. Norges Bank har startet en forsiktig normalisering av styringsrenten, med forventning om gradvise kutt frem mot 2028.

Kommuneøkonomien ble klart strammere i 2024. Nesten halvparten av kommunene hadde netto negativt driftsresultat. Det er tydelige tegn til økt press på kommunale tjenester. Mange kommuner rapporterer allerede nå om betydelig sprekk i budsjettene sine i år. Kommunesektoren står nå ovenfor utfordringer som høy inflasjon og renter, og må samtidig forberede seg på langsiktige utfordringer som en aldrende befolkning, minsket tilflytning, klimatilpasning, områdesatsninger og digitalisering. Disposisjonsfond som har blitt akkumulert over lang tid har blitt redusert drastisk for å dekke opp for underskudd, og dette vil over tid få alvorlige konsekvenser. Innsparingsprogrammer og månedsrapporteringer er viktige tiltak som gjør det lettere å få en oversikt og kontroll over den økonomiske situasjonen som kommunen står i.

Regjeringens prioriteringer for kommunesektoren i 2026

Regjeringen la frem [Kommuneproposisjonen 2026](#) i mai. Regjeringen foreslår en vekst i de frie inntektene for kommunesektoren på 4,2–4,9 milliarder kroner i 2026, noe som gir kommunene og fylkene et handlingsrom på til sammen 1,3–2,0 milliarder kroner utover demografi-relaterte kostnader. Målet er at kommunene fortsatt skal kunne levere grunnleggende tjenester som barnehage, skole og eldreomsorg, og sørge for trygg oppvekst og god alderdom. For å gi mer forutsigbarhet dekker den kommunale deflatoren – indeksen som skal justere for pris- og lønnsstigning – også pensjonskostnader fra 2026. Regjeringen arbeider med en kommunekommisjon for å styrke lokal styring og effektiv ressursbruk. Regjeringen understreker samtidig at kommunene har ansvar for å tilpasse driften, slik at tjenestetilbudet blir bærekraftig og robust, også i urolige tider.

Bamble kommunes regnskap 2024 og budsjett 2025

[Årsmeldingen for 2024](#) Årsmeldingen for 2024 viser et år med fortsatt økonomiske utfordringer for Bamble kommune. Presset på tjenestene har vært stort, og flere kommunalområder har hatt betydelige budsjettoverskridelser. Utgiftene har økt mer enn inntektene, og de løpende driftsinntektene dekker ikke driftsutgiftene. Kommunen har et høyt gjeldsnivå, og utfordringer med å oppnå varige kostnadsreduksjoner i driften.

Årsregnskapet for 2024 viste et negativt brutto driftsresultat på -57,4 mill. kroner. Resultat etter finansposter, netto driftsresultat, ble -48,5 mill. kroner, tilsvarende -3,15 % av driftsinntektene. I 2023 ble resultatet løftet av et rekordhøyt utbytte fra Skagerak Energi på over 70 mill. kroner, mens utbyttet i 2024 var på 28 mill. kroner, som budsjettet. Nedgangen i finansinntektene kombinert med renteutgifter som har økt med over 21 mill. kroner fra 2023, bidro til svekket resultat.

Det negative resultatet for 2024 er dekket ved bruk av disposisjonsfond, som ble redusert med 58 mill. kroner til 158 mill. kroner ved årets slutt. Kommunalområdene har ikke klart å holde seg innenfor de vedtatte budsjetttrammene, og særlig velferdsområdet hadde et merforbruk på 24 mill. kroner. Kommunedirektøren peker på at den finansielle handlefriheten er betydelig svekket, og at situasjonen krever stram økonomistyring, gjennomføring av innsparingsprogram og bedre styring av tjenesteområdene for å oppnå bærekraftig drift over tid.

[Opprinnelig vedtatt budsjett for 2025](#) ble vedtatt i kommunestyret 12.12.24. Bamble kommune er i en usikker og svært krevende økonomisk situasjon fremover. Det er foretatt store investeringer de siste årene som har medført høy gjeld, økte utgifter til renter og avdrag, og økte driftskostnader til bygg og nye tjenester. I tillegg er det et press på tjenestene og kostnadsøkninger som følge av endrede statlige krav, brukerrettigheter og økte forventninger fra befolkningen. Bamble kommune har i flere år hatt et gjennomgående omstillings- og effektiviseringsarbeid for å få fremtidige budsjetter i balanse. Det er også for perioden 2025-2028 forutsatt store innsparinger og effektivisering i tjenestene. Kommunalområdene får reduserte budsjetttrammer og må tilpasse tjenestene i henhold til dette. Det er ikke mulig å redusere kostnadsnivået i kommunalområdene uten at dette får konsekvenser for tjenestetilbudet til kommunens innbyggere. Målet er å redusere kommunens utgifter med totalt 106 millioner kroner innen utgangen av 2027. Innsparingsprogrammet er inndelt i faser, hvor det i første omgang skal gjennomføres tiltak med en samlet effekt på ca. 35 millioner kroner innen utgangen av 2025. Tiltakene skal være økonomisk bærekraftige, gjennomførbare innenfor gjeldende regelverk, og bidra til at kommunen kan opprettholde gode og relevante tjenester for innbyggerne.

Det er særlig identifisert potensial for innsparing innenfor 9 tjenesteområder. KOSTRA-data har vært et sentralt verktøy for å kartlegge hvor Bamble kommune har vesentlig høyere utgifter enn sammenlignbare kommuner, og danner dermed grunnlaget for prioritering av tiltak og oppfølging av effekter.

[Driftsrapport 1. tertial 2025](#) gjennomgår budsjettstatus for 2025. For kommunalområdenes drift meldes det om et mulig merforbruk sammenlignet med budsjett på 20,9 mill. kroner, hvorav velferd utgjør 19 mill. kroner. Prognosen samlet for kommunen viser da et mulig negativt netto driftsresultat for 2025 på minus 68,8 mill. kroner. Dette er 20,9 mill. kroner dårligere enn regulert budsjett og kommunen må bruke ytterligere av disposisjonsfond for å dekke større underskudd. Dersom dette blir årsresultatet, vil kommunen ved utgangen av året ha om lag 83 mill. kroner i gjestående samlede disposisjonsfond.

Vurdering av Bamble kommunes økonomiske handlingsrom fremover

Bamble kommune står overfor betydelige økonomiske utfordringer både på kort og lang sikt. De viktigste konsekvensene er:

- Kommunens økonomiske handlingsrom vil bli stadig strammere.
- Investeringskapasiteten vil reduseres betydelig og nyinvesteringer utsettes.
- Det stilles høyere krav til effektivisering og omstilling av tjenester.
- Behovet for politiske prioriteringer og vanskelige valg øker.
- Sårbarheten ved uforutsette hendelser blir større.
- Kommunen vil forbli avhengig av eksterne inntekter.

Uten varige og strukturelle grep for å redusere utgiftene, vil Bamble kommune gradvis miste økonomisk bærekraft. Selv om disposisjonsfondene gir midlertidig trygghet, må det gjennomføres reelle omstillinger for å sikre langsiktig økonomisk balanse og opprettholde et akseptabelt tjenestetilbud.

Bamble kommune har begrenset påvirkning på eksterne rammebetingelser. Internasjonal og nasjonal økonomisk utvikling, krig og statlig styring påvirker direkte kommunens handlingsrom og kan kreve rask omstilling. Kommunen har et høyt gjeldsnivå etter store investeringer de siste årene. Økte renter og avdrag har kraftig svekket driftsresultatet: rentekostnadene har økt fra 37 mill. kroner i 2022 til 83 mill. kroner i 2025. Dette betyr at en stadig større del av budsjettet går til gjeldsbetjening, og en mindre del kan brukes på tjenesteproduksjon. Finansinntektene varierer betydelig fra år til år, blant annet som følge av svingende utbytte fra Skagerak og avkastning i finansmarkedet. For å håndtere dette er det etablert egne handlingsregler.

Kommunen har begrenset mulighet til å påvirke egne inntekter. Brukerbetalinger og gebyrer er i stor grad regulert i forhold til tjenesten den omfatter. Skatter og rammetilskudd er i all vesentlig grad fastsatt av stortinget. Kommunen kan velge å skrive ut eiendomsskatt, men også her er maksimal skatt regulert. Tilskudd og refusjoner er i all hovedsak merket til spesifikke formål og kostnader kommunen har.

Det er behov for omstilling. For å møte utfordringene må kommunen redusere kostnader, effektivisere driften og omstille tjenestene. Dette vil være krevende og kan møte motstand, men er nødvendig for å sikre bærekraftige tjenester. Gjeldende økonomiplan forutsetter innsparinger på 128 mill. kroner innen 2027, hvorav 91 mill. kroner ennå ikke er spesifisert med tiltak. Dette innebærer sannsynlige nedbemanninger og reduksjon i tjenestetilbudet. Nye investeringer må i all hovedsak lånefinansieres, og det bør derfor føres en streng prioritering. Reduksjon av lånegjelden bør være et sentralt mål.

Selv om endringer i tjenestetilbudet kan oppleves som negative på kort sikt, vil konsekvensene for innbyggerne bli langt mer alvorlige dersom kostnadsnivået ikke bringes under kontroll. En tydelig styrt omstillingsprosess, med politisk forankring og klare prioriteringer, er avgjørende for å sikre en bærekraftig økonomi og et fortsatt godt tjenestetilbud til innbyggerne.

Investeringer og finansiering av investeringer

Bamble kommune har behov for investeringer i bygg og anlegg for å imøtekomme eksterne pålegg, nødvendig utvikling av tjenestene og rasjonell drift. Investeringer må vurderes i et langsiktig perspektiv i forhold til livsløpskostnader og behov for utvikling av tjenestene. Investeringene må ses i sammenheng med kommunens økonomiske rammer for øvrig, og investeringene vil belaste fremtidige driftsbudsjetter med renter, avdrag og kostnader til

bygningmessig drift. Større investeringsprosjekter, over 10 mill. kroner, skal i henhold til kommunens økonomireglement utredes og fremmes til folkevalgt behandling i flere omganger med forstudie, forprosjekt og hovedprosjekt før gjennomføring. En slik trinnvis behandling av større prosjekter sikrer at nybygg imøtekommer de behovene kommunen har fremover, og at kostnadskalkylene blir sikrere før igangsettelse. Ønsker om nyinvesteringer er alltid høyere enn det kommunen har økonomisk evne til å gjennomføre. Følgende rekkefølge legges til grunn for prioritering av investeringer:

1. Selvfinansierte tiltak der kostnadene i sin helhet finansieres ved inntekter.
2. Effektiviseringstiltak som bidrar til reduserte kostnader eller økte inntekter.
3. Utviklingstiltak som bidrar til å løse kommunens oppgaver på en bedre og mer effektiv måte.

Bamble kommune har liten evne til å frigjøre midler til egenfinansiering av investeringer ved bruk av driftsinntekter, salgsinntekter tilskudd el. Nyinvesteringer finansieres derfor i all hovedsak ved låneopptak. Høyere lånegjeld medfører at kommunen får høyere utgifter til renter og avdrag, og behov for ytterligere kutt i driftsrammene til kommunalområdene. For å dempe denne effekten er det viktig å redusere gjeldsbelastningen gjennom økt egenfinansiering. Dette gjøres gjennom grundig gevinstvurdering og streng prioritering av alle nyinvesteringer før de igangsettes. Dette inkluderer også prosjekter med tidligere vedtatte budsjettbevilgninger.

I økonomiplanen 2025–2028 er det foreslått investeringer på totalt 901 mill. kroner, hvorav 810 mill. gjelder kommunens egne bygg og anlegg. De største prosjektene er innen helse og omsorg (453 mill.), inkludert utvidelse av Vissestad omsorgssenter og nye sykehjemsplasser ved Bamble helsehus. Innen oppvekst er det satt av 40 mill. til ny barnehage som skal erstatte Falkåsen barnehage. Det er også planlagt investeringer i vann og avløp (268 mill.), samt oppgradering av kommunale bygg, trafiksikkerhetstiltak og nærmiljøprosjekter

Det er avgjørende at alle større investeringer underlegges trinnvis behandling i tråd med kommunens økonomi- og investeringsreglement, og at det utøves stram styring gjennom hele prosessen – fra behovsavklaring til ferdigstillelse – for å sikre gjennomførbarhet, kostnadskontroll og redusert risiko for press på driftsbudsjettene.

ROBEK-risiko

Kommunedirektøren vil understreke at selv om endringer i dagens tjenester oppleves som negativt, vil konsekvensene for innbyggerne på lang sikt bli langt tyngre dersom kostnadsnivået ikke kommer under kontroll.

Dersom kommunen ikke oppnår budsjettbalanse eller ikke dekker inn underskudd innen lovpålagte frister, kan den bli innmeldt i ROBEK-registeret (Register om betinget godkjenning og kontroll). Innmelding skjer også dersom kommunen vedtar ulovlige låneopptak.

Kommuner i ROBEK mister store deler av sin økonomiske handlefrihet og må innhente statlig godkjenning fra Statsforvalteren for:

- Årsbudsjett og økonomiplan
- Nye låneopptak til finansiering av investeringer
- Langsiktige leieavtaler
- Avtaler som binder kommunen utover budsjettåret

Statsforvalteren fører også kontroll med underskuddsinndekning, lovlig lånebruk og framdrift i økonomiske tiltak. Kommunen vil bli fratatt mye av egen økonomistyring, og ønskede tiltak og investeringer kan måtte utgå.

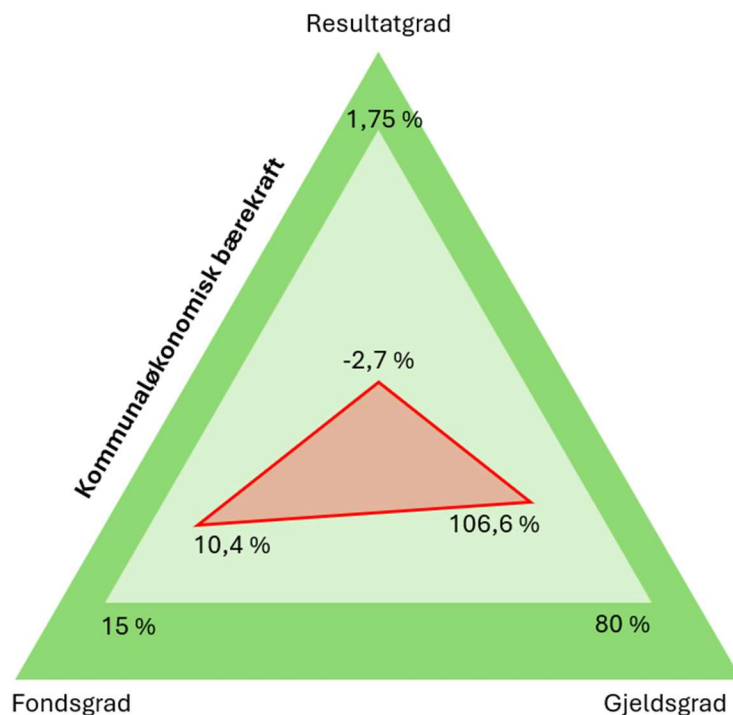
Økonomiske nøkkeltall

Det er naturlig å vurdere kommunens økonomiske bærekraft og handlefrihet opp mot noen sentrale finansielle indikatorer. Det vil være nyttig å se på disse indikatorene over tid, samtidig som man kan sammenligne kommunens utvikling med den utviklingen andre kommuner og kommune-Norge samlet har.

Normalt er det tre sentrale indikatorer som trekkes fram når man skal vurdere den økonomiske handlefriheten. Det første er *resultatgrad* eller netto driftsresultat (NDR) målt opp mot kommunens samlede inntekter. Den andre er *fondsgrad*. Denne viser størrelsen på kommunens frie fond. Den tredje er *gjeldsgraden* og viser størrelse og utvikling på kommunens gjeld. Også de to siste er målt opp mot kommunens samlede inntekter.

For ytterligere gjennomgang av de ulike indikatorene vises det til kommunens årsberetning for 2024.

I figuren nedenfor har vi sammenstilt de tre nøkkeltallene for kommunaløkonomisk bærekraft (KØB). I trekantet er KØB skissert med det mørkegrønne området, mens kommunen finansielle måltall er vist ved skjæringspunktet mellom lysegrønt og mørkegrønt. Kommunens faktiske nøkkeltall for 2024 er illustrert ved den røde trekanten. Tallene for 2024 viser at kommunen per i dag ikke er økonomisk bærekraftig.

Figur 3 Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB), kommunens måltall og regnskap 2024

De siste årene har indikatorene hatt følgende utvikling:

	2021	2022	2023	2024
Resultatgrad	2,5 %	-2,3 %	-0,5 %	-2,7 %
Fondsgrad	18,3 %	15,7 %	14,7 %	10,4 %
Gjeldsgrad	105,9 %	110,0 %	109,3 %	106,6 %

Tabell 1 utvikling nøkkeltall for Bamble

Som tabellen viser er det spesielt resultatgraden som har ligget lengst unna anbefalt nivå de siste årene. Selve gjeldsgrad har vært stabil, mens fondsgraden er synkende. Den røde trekanten i figuren ovenfor gjenspeiler 2024-tallene. Siden alle tre indikatorene er under

anbefalt nivå (måltall) vil man, i kommunaløkonomisk bærekraft-sammenheng, betrakte kommunen med lav handlefrihet og at man ikke har en bærekraftig økonomisk situasjon.

I tillegg til disse indikatorene, kan det være hensiktsmessig å se litt på brutto driftsresultat, her kalt brutto resultatgrad. En sammenligning mellom resultatgrad og brutto resultatgrad viser følgende forskjeller for Bamble kommune:

	2021	2022	2023	2024
Resultatgrad	2,5 %	-2,3 %	-0,5 %	-2,7 %
Brutto resultatgrad	1,0 %	-2,6 %	-4,8 %	-4,1 %

Tabell 2 utvikling i resultatgrad og brutto resultatgrad (brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter)

I juni i år, i forbindelse med at de siste KOSTRA-tallene ble lagt frem, ble det også publisert en oppdatert rapport fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU). Denne beskriver en oppdatert situasjonsforståelse fra utvalget og hva som har vært utviklingen for resultatgrad, fondsgrad og gjeldsgrad for kommuneøkonomien i stort.

Situasjonsforståelsen til TBU

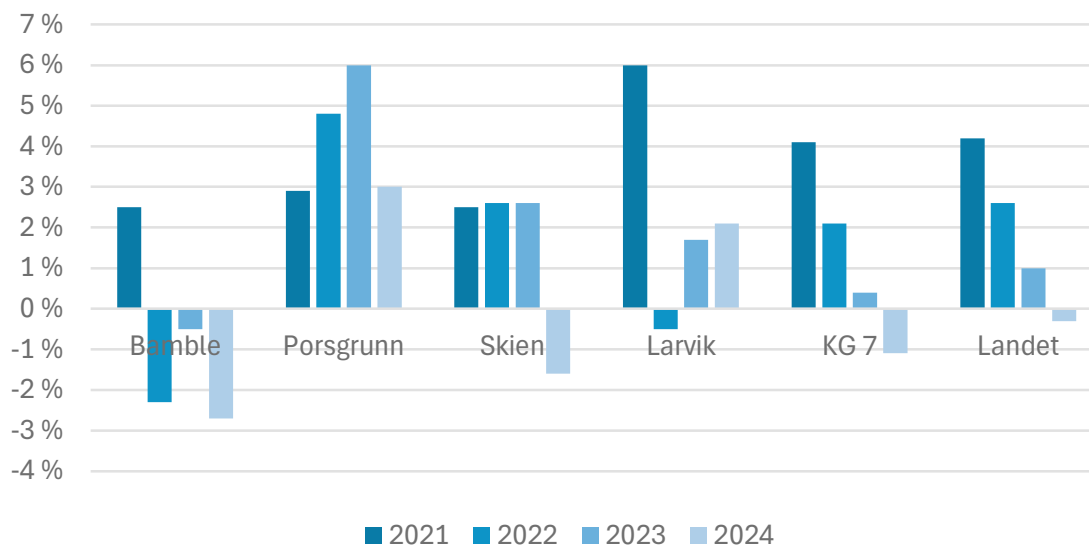
Driftsresultatene for 2024 er historisk svake. For kommunene alene ble netto driftsresultat i 2024 bare - 0,4 % av inntektene, det svakeste siden 2008. Dette skyldes blant annet høy kostnadsvekst, svakere skatteinngang og økte utgifter knyttet til demografiendringer. Andelen kommuner med negative netto driftsresultater økte fra 47 % i 2023 til 58 % i 2024, og mange kommuner har måttet tære på disposisjonsfondene for å dekke inn merforbruk.

For Bamble kommune er denne situasjonen svært relevant. Kommunen har allerede et negativt netto driftsresultat og en høy gjeldsgrad, samtidig som fondsgraden er synkende. Dette gjør kommunen sårbar for ytterligere økonomiske utfordringer. Med en aldrende befolkning og økte krav til helse- og omsorgstjenester, vil presset på kommunens økonomi øke ytterligere i årene fremover.

TBU peker også på behovet for omstilling og effektivisering i kommunesektoren for å møte langsiktige utfordringer. For Bamble betyr dette at det må tas tøffe prioriteringer for å redusere kostnadsnivået og sikre bærekraftige tjenester. Kommunen må balansere behovet for å levere gode tjenester med nødvendige innsparinger, samtidig som det legges til rette for langsiktig økonomisk stabilitet

Utviklingen i kommuneøkonomien for landet og for Bamble

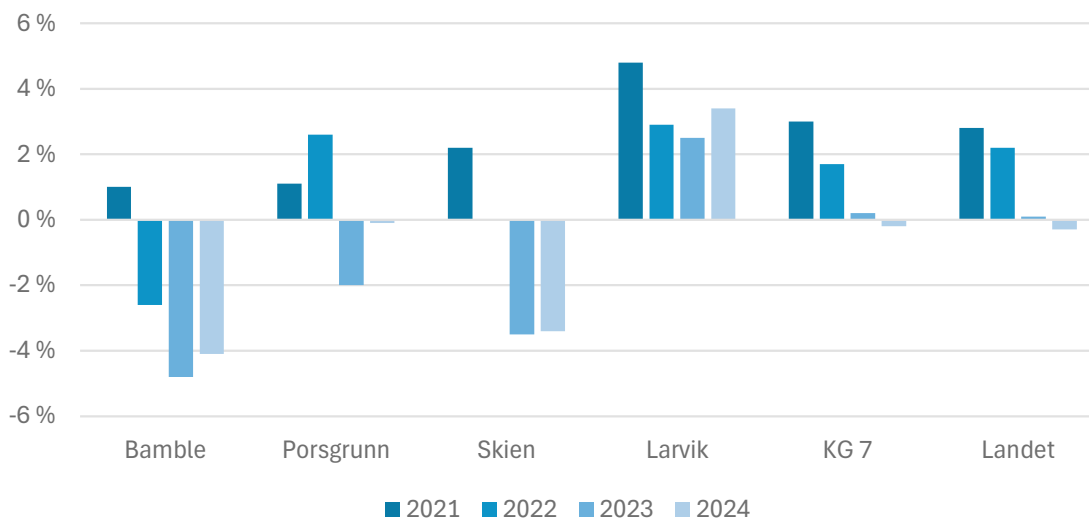
TBUs rapport fra juni 2025 fremhever en tydelig forverring i kommuneøkonomien, der flere strukturelle utfordringer nå kommer til syne. Etter flere år med midlertidig merskattevekst som maskerte en underliggende ubalanse mellom inntekter og utgifter, har kommunesektoren gått inn i en periode med vedvarende økonomisk press. Høy inflasjon, økte renter og demografiske endringer har ført til at netto driftsresultat for sektoren samlet er på sitt laveste nivå siden 2008. Som nevnt, for netto driftsresultat, er utviklingen urovekkende. I tabellen nedenfor fremkommer utviklingen fra 2021 til 2024. Vi har her tatt med, i tillegg til Bamble, Porsgrunn, Skien, Larvik, KOSTRA-gruppe 7 og landet uten Oslo.

Tabell 3 Utvikling resultatgrad SSB/KOSTRA. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

Vi ser her at også Skien, KOSTRA-gruppa og landet hadde et negativt netto driftsresultat i 2024. Bamble er derimot den eneste kommunen med negativt resultat i tre av fire år.

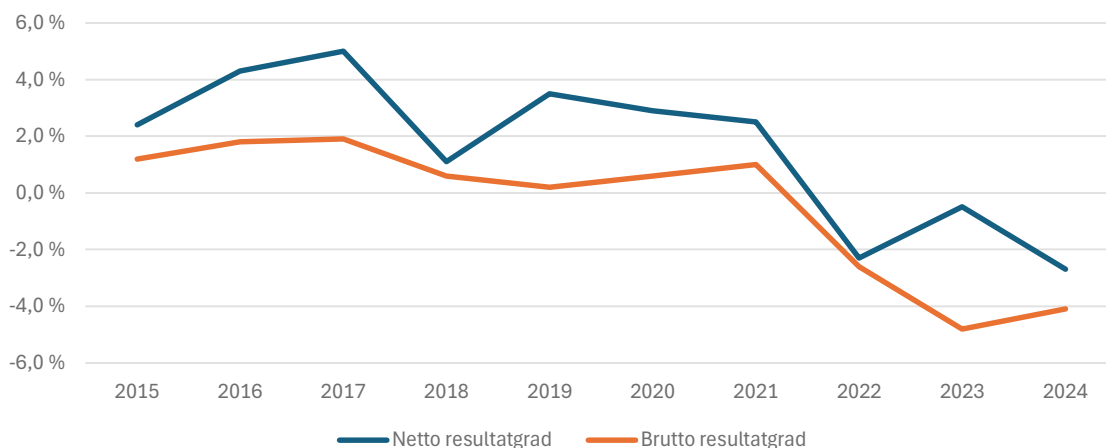
Vi har til slutt tatt med en sammenligning der vi ser utviklingen i brutto driftsresultat. Brutto driftsresultat viser kommunens resultat før man inkluderer ev. finansielle poster som renteutgifter, avdrag på lån, renteinntekter og ikke minst utbytter. For flere av kommunene i sammenligningen så er det spesielt utbytter som gir store forskjeller mellom netto driftsresultat og brutto driftsresultat.

Figur 4 Utvikling i brutto resultatgrad SSB/KOSTRA. Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter.

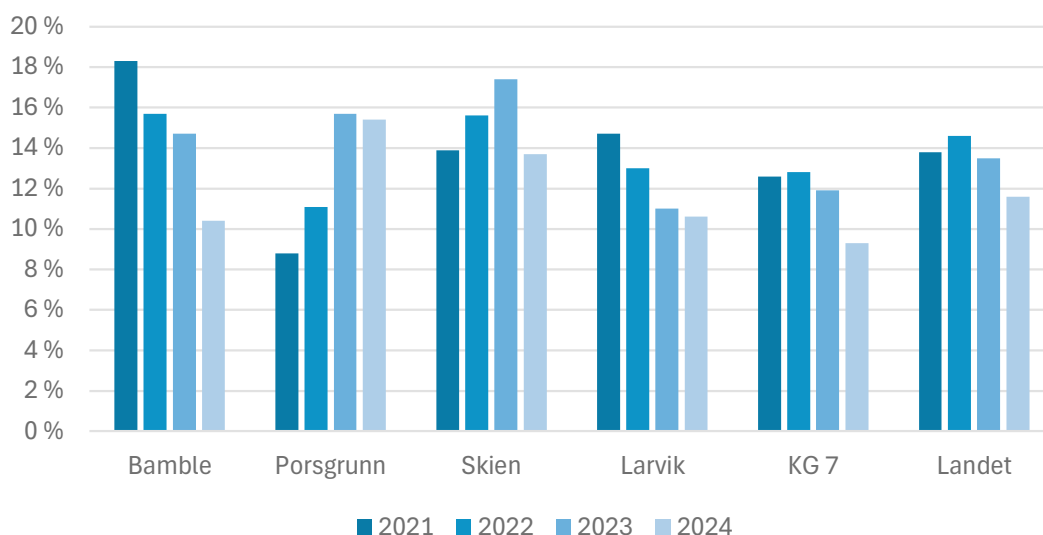
For Bamble er det ekstra viktig å være klar over den usikkerhet og betydning forskjellen mellom brutto og netto driftsresultat har.

I grafen nedenfor viser vi historisk utvikling mellom disse to indikatorene. Den største forskjellen (relativt) var i 2019 med hele 3,3 % i forskjell. Forskjellen var lavest i 2022 på kun 0,3%. Men uansett hvilket år i perioden er netto driftsresultat bedre enn brutto, selv om denne varierer betydelig

Figur 5 Utvikling i netto og brutto resultatgrad for Bamble kommune 2015-2024. SSB/KOSTRA

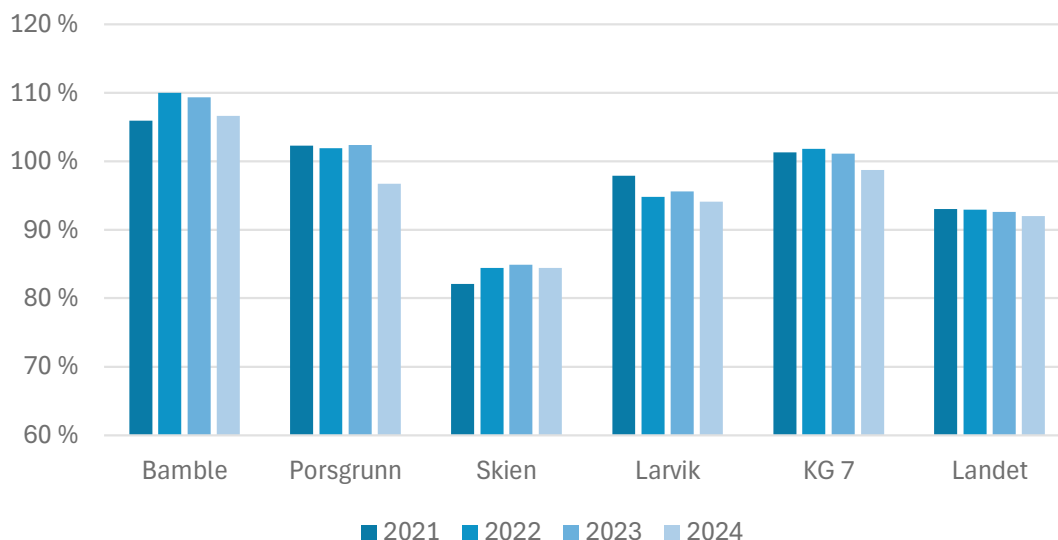
I den neste grafen viser utviklingen i fondsgraden. Med unntak av Porsgrunn viser spesielt utviklingen fra 2023 til 2024 negativ utvikling

Figur 6 Utvikling i fondsgrad SSB/KOSTRA. Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter

I neste graf ser vi utviklingen for gjeldsgrad.

Denne indikatoren er naturlig nok noe mer stabil enn de andre indikatorene. Det tar lang tid å bygge ned gjeld, såfremt man ikke gjør strukturelle grep og for eksempel foretar ekstraordinære nedbetalinger. Figuren viser at Bamble har høyest gjeld av kommunene i sammenligningen, godt over KOSTRA-gruppa og landet uten Oslo.

Figur 7 Utvikling gjeldsgrad SSB/KOSTRA. Lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter

Fra kommunebarometeret for 2025 (foreløpige tall per juli 2025) kommer Bamble kommune relativt dårlig ut på området Økonomi. Samlet er kommunen nå rangert som nr. 282. Her viser vi til egen gjennomgang nedenfor.

KS' handlingsromindikator for 2024

I juni 2025 kunngjorde KS en handlingsromindikator. Denne vekter henholdsvis resultatgrad, gjeldsgrad og fondsgrad i en samlet indeks. Indeksen er bygget opp slik at en samlet indeks mindre enn 1 betyr begrenset økonomisk handlingsrom, mellom 1 og 2 indikerer moderat økonomisk handlingsrom og over 2 er større grad av økonomisk handlingsrom. For 2024 resultatene ser det slik ut:

Kommune	Resultatgrad	Gjeldsgrad	Fondsgrad	Indeks
Bamble	-2,3	97,9	10,4	0,3
Porsgrunn	2,2	88,5	15,4	2,5
Skien	-2,0	82,2	13,7	1,0
Larvik	1,8	78,8	10,6	1,9
Landet	-0,6	87,7	11,0	

Tabell 4 KS handlingsromindikator for 2024, basert på KOSTRA tall for 2024

Som omtalt ovenfor er det spesielt det svake resultatet som gir en så dårlig indeks for Bamble. I tillegg har kommunen hatt negative resultater i 2022 og 2023 også, som tyder på at kommunen har en permanent for kostnadskrevenende drift. I tillegg er gjeldsgraden høyere enn for de andre kommunene her.

Analyse - potensial for innsparing

I midten av juni ble de endelige KOSTRA- tallene for 2024 publisert. I tabellen nedenfor er Bamble sine netto driftsutgifter sammenlignet med gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 7, samlet og per tjenesteområde. Tallene er korrigert for utgiftsbehov for å gjøre tallene mer sammenlignbare. Det vil si at det er korrigert for forventede forskjeller i behovet for tjenester i kommunene. Netto driftsutgifter er vist i faktiske kroner, mens forskjellen (teoretisk innsparingspotensial) er vist i mill. kroner.

Tjenesteområde	Netto driftsutgifter per innbygger		Teoretisk innsparingspotensial	
	Bamble	KOSTRA-gruppe 7	Forskjell i ressursbruk, mill. kroner	Endring fra sist år mill. kroner
Grunnskole	18 839	18 251	8	-15
Pleie og omsorg	27 804	25 070	43	-2
Barnevern	2 667	2 814	-2	-3
Barnehage	11 954	11 101	11	3
Kommunehelse	5 549	4 689	13	-1
Sosiale tjenester	5 032	4 272	10	-5
Kultur og idrett	3 532	2 659	13	-3
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	1 077	984	1	-6
Administrasjon, styring og fellesutgifter	6 304	5 768	8	-3
Brann og ulykkesvern	1 707	1 078	9	10
Kommunale boliger	-127	250	-5	-3
Samferdsel	2 253	1 576	10	12
Næringsforvaltning og konsesjonskraft	368	-173	8	-5
Landbruk	242	121	1	-4
Kirke	905	669	3	2
Totalt	88 106	79 129	131	-23

Tabell 5 kostnads- og innsparingsanalyse basert på oppdaterte KOSTRA-tall for 2024. Kilde: SSB/KOSTRA og Framsikt analyse

I tillegg til å sammenligne tallene for 2024 er det tatt med sammenligningen med KOSTRA-gruppe 7 basert på tallene for 2023. Forskjellen fra 2023 til 2024 er vist i egen kolumne.

Samlet var forskjellen i driftsnivå sammenlignet med KOSTRA-gruppe 7 på overkant av 130 mill. kroner i 2024. Dette er en nedgang på overkant av 20 mill. kroner i 2023, men samtidig en betydelig forskjell. Per innbygger brukte kommunen omtrent 9.000 kroner mer enn gjennomsnittet for KOSTRA-gruppen i 2024. Det er særlig innenfor tjenesteområdene pleie og omsorg, kommunehelse, kultur og idrett, barnehage, sosiale tjenester og samferdsel, at forskjellen mot KOSTRA-gruppen er stor.

Fra 2023 har det vært betydelige endringer i forskjellen mot KOSTRA-gruppen innenfor enkelte tjenesteområder. Forskjellen i ressursbruk innenfor grunnskole var åtte mill. kroner i 2024, mens den var omtrent 23 mill. kroner i 2023. Samferdsel og brann og ulykkesvern har hatt en motsatt utvikling med økte forskjeller i ressursbruken mot gjennomsnittet for KOSTRA-gruppen. Dette antas å skyldes økte kostnader og endringer knyttet til selskaper kommunen eier/er deleier i.

Innenfor pleie og omsorg er det særlig hjemmebaserte tjenester knyttet til bofelleskap/samløst omsorgsboliger (funksjon 257) som skiller seg negativt ut i sammenligning med KOSTRA-gruppen. Her brukte kommunen omtrent 63 mill. kroner mer og samlet med de ambulerende tjenestene (funksjon 258) brukte kommunen omtrent 70 mill. kroner mer på hjemmebaserte tjenester.

Innenfor kommunehelse er det særlig diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering (funksjon 241) som skiller seg negativt ut. Her brukte kommunen nesten 14 mill. kroner mer enn gjennomsnittet for KOSTRA-gruppen.

Innenfor sosiale tjenester er det ytelse til livsopphold (f281) og arbeidsrettede tiltak i kommunal regi (f273) som skiller seg ut med henholdsvis fem og fire mill. kroner i forskjell sammenlignet med gruppen.

Innenfor kultur og idrett er det mange ulike tjenestefunksjoner, men særlig kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg (funksjon 381) skiller seg ut. Her brukte kommunen omtrent 11 mill. kroner mer enn gjennomsnittet for gruppen. Samtidig brukte kommunen kun i underkant av én mill. kroner mindre enn gjennomsnittet for gruppen til idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (funksjon 380).

Innenfor grunnskole er det særlig ressursbruk til skolelokaler (funksjon 222) som skiller seg negativt ut i sammenligningen med gruppen. Kommunen brukte omtrent 12 mill. kroner mer enn gjennomsnittet for gruppen til dette, mens nivået på den generelle skoledriften lå noe lavere enn gjennomsnittet.

Kommunebarometeret og andre indekser – hva er god styring og hva kan vi lære av de beste?

Det er en utfordring å måle kvalitet på den kommunale tjenesteproduksjonen. Det er utviklet noen nasjonale indikatorer, deriblant kommunebarometeret. I fjor hadde kommunen en gjennomgang av *effektivitetsindeks* gjennom rapporten og presentasjonen fra Agenda Kaupang. Effektivitetsindeks er en blanding av produksjonstall og kostnadstall, slik at den i begrenset grad sier noe om levert kvalitet av tjenester. Det er altså ikke en ren kvalitetsindeks, men kan gi god læring på hvor kommunen driver relativt effektivt sett opp mot kostnadsnivået.

Kommunebarometeret kom 11.august og er basert på endelige KOSTRA-tall for 2024. I tabellen nedenfor viser vi utvikling i **kostnadsnivå** innenfor de største tjenestemålingene.

Tjeneste	2020	2021	2022	2023	2024
Grunnskole	94	155	214	211	127
Pleie og omsorg	268	282	253	232	237
Barnehager	226	237	229	169	189
Barnevern	284	212	194	162	121
Sosiale tjenester	315	305	306	241	200
Kommunehelse	198	143	177	270	263
Administrasjon	81	116	121	116	147
Snitt	200	220	227	209	191

Tabell 6 Kostnadsnivå Kommunebarometeret 2025. Tall for 2024

Fargesettingen her er kun basert på selve plasseringen og ikke registrert nivå. Samlet plassering i 2024 viser en moderat forbedring på kommunens kostnadsnivå. Dette er isolert sett positivt, men innsparingsanalysen ovenfor viser at potensial og behov for innsparing likevel er høyt i 2024.

Tabellen om kostnadsnivå kombinerer ressursbruken opp mot sentrale produksjonstall innenfor områdene. Kommunen har forbedring fra 2023 til 2024 på områdene skole, barnevern, sosiale tjenester og kommunehelse. Størst forbedring er det på grunnskole. Denne veier også relativt mye og er en av hovedårsakene til forbedringen samlet.

I effektivitetsindeksen i fjor var det barnevern, grunnskole, barnehage og administrasjon som hadde en positiv effektivitetsindeks. Pleie og omsorg, kommunehelse, sosial, kultur hadde nøytral eller negativ effektivitetsindeks.

Som tabellen viser ovenfor har spesielt grunnskole, barnevern og sosialhjelp hatt en god utvikling på kostnadsnivået. Områdene med svake plasseringer på kostnadsnivået er hovedsakelig pleie og omsorg, samt kommunehelse.

Kategori	Årets endring	Rangering
Grunnskole	Ned 14	78
Pleie og omsorg	Opp 6	68
Barnevern	Opp 83	56
Barnehage	Ned 19	111
Helse	Ned 16	96
Sosialtjenesten	Ned 55	204
Kultur	Ned 109	278
Klima og natur	Ned 4	253
Saksbehandling	Opp78	248
Vann og avløp	Ned 40	111
Økonomi	Ned 67	302
Kostnadsnivå	Ned 35	191

Tabell 7 Samlet rangering per område Kommunebarometeret 2025.

I tabellen over samlet rangering er det spesielt plasseringen for økonomi som er svak for Bamble. Denne gjenspeiler Bambles plassering når man sammenligner sentrale finansielle nøkkeltall for 2024. I denne sammenligningen er det spesielt brutto driftsresultat (se over), andelen av investeringer som finansieres av lån og endring i disposisjonsfond som gir denne svake plasseringen. Mest positivt er andelen renteeksponert gjeld, der kommunen ligger på en 127 plass nasjonalt.

Vedlegg

- [Folkehelseprofil](#)
- Kommunebarometeret
- [Kommunefakta.no](#)
- [Ungdata](#)